

فرقه‌های زیدیه

نام فرقه	نام مؤسس	توضیحات
۱- جارودیه	ابوالجارود زیاد بن منذر عبدی (متوفای میان ۱۵۰-۱۶۰)	ابوالجارود محدث بود و روایاتی از امام باقر (ع) نقل می‌کرد. وی بر این باور بود که پیامبر (ص) علی علیه‌السلام را به وصف تعیین کرد نه به اسم. اما امامت جز برای او جایز نیست. طعن بر صحابه رواست. اینان تندترین گروه از زیدیه در انتقاد بر صحابه هستند و دو خلیفه را تفسيق می‌کردند.
۲- بتریه یا صالحیه	ابو اسماعیل کثیر بن اسماعیل بن نافع النواء ملقب به ابتر و حسن بن صالح (م ۱۶۸)	حسن بن صالح از بزرگان زیدیه بود و کتابهایی چون: کتاب التوحید، کتاب امامة ولد فاطمه و کتاب الجامع فی الفقه داشت. وی به اهل سنت نزدیک بود و آنان او را محترم می‌شمارند. عیسی بن زید بن علی با دختر او ازدواج کرد. بتریه و صالحیه در عقیده‌شان درباره امامت یکسان هستند. آنان علی علیه‌السلام را افضل صحابه بعد از پیامبر می‌دانند، هرچند خلافت شیخین را اشتباه نمی‌دانند. در عثمان نیز توقف می‌کنند و قضاوت صریحی ندارند. گویند: از اولاد حسنین هر کسی که شمشیر کشید امام است. بعدها غالب آنان حنفی مذهب شدند.
۳- سلیمانیه یا جریریه	سلیمان بن جریر (متوفای روزگار منصور ۱۵۸-۱۳۶)	اینان قائل به امامت زید هستند، اما امامت را شورای میان مردم می‌دانند و با وجود افضل، امامت مفضول را هم جایز می‌دانند، یعنی خلافت شیخین را با وجود علی علیه‌السلام روا می‌شمرند. با این حال کار صحابه را اشتباهی می‌دانند نه در حد تفسيق. عثمان را به هیچ روی نمی‌پذیرند و دشمنان علی را در جمل و صفین تکفیر می‌کنند. عقاید سلیمان، در آراء سیاسی معتزله تأثیر زیادی گذاشته است.
۴- قاسمیه	قاسم بن ابراهیم بن اسماعیل الرسی (م ۲۴۶)	این تنها مذهب زیدی است که از زمان تأسیس تاکنون در یمن مانده است. قاسمیه امامت بعد از رسول (ص) را از علی، سپس حسن و بعد از او حسین علیهم‌السلام می‌دانند. از آن عصر که گذشت، امامت حق علویان قیام کننده خواهد بود.
۵- هادویه	الهادی الی الحق یحیی بن حسین بن قاسم بن ابراهیم رسی (م ۲۹۸)	از سال ۲۸۰ به عنوان امام زیدیه در یمن بیعت شد و در نهایت در صعده یمن دولتی تأسیس کرد. او علی علیه‌السلام را افضل خلق پس از رسول (ص) می‌داند. امام حسین (ع) را نیز محق در امامت دانسته واجب الاطاعة می‌شمرد. از نظر او امامت تنها در اولاد حسنین (ع) است. این گروه تقیه را هم جایز می‌شمرد.
۶- ناصریه	ناصر اطروش حسن بن علی بن حسن بن عمر بن علی بن الحسین (م ۳۰۴)	وی ملقب به اطروش بود و دولت زیدی را در طبرستان رهبری می‌کرد. او عالم و فقیه و در حدیث و اخبار و ادب و شعر هم فردی آگاه بود. اطروش کتابهایی نوشت که برخی مانده است. در میان کتابهای او يك دوره فقه اسلامی دیده می‌شود. وی به امامت علی بن ابی طالب (ع) قائل بود و شعائر شیعی را در طبرستان رواج داد، هرچند مخالف امامیه بود.

برخی فرقه‌های دیگر زیدیه عبارت‌اند از: صباحیه (پیروان صباح بن قاسم مری) عقبیه (پیروان عبدالله بن محمد

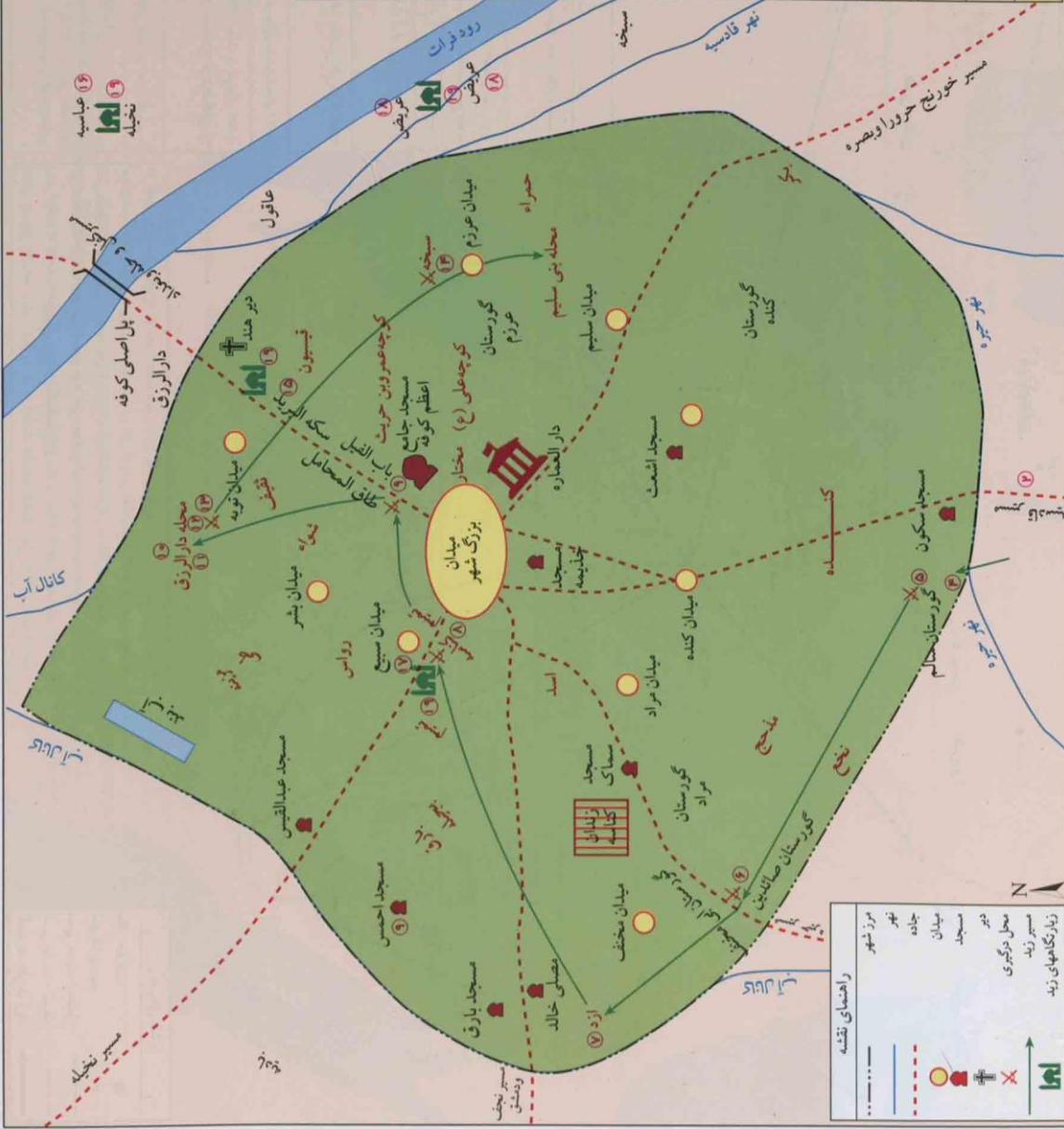
عقبی) نعیمیه (پیروان نعیم بن یمان) یعقوبیه (پیروان یعقوب بن علی کوفی). یک تفاوت مهم سختگیری یا سهل‌گیری آنان

در پذیرش خلافت شیخین بود، اما در این که رهبری و امامت حق علویان است همه متفق‌القول هستند.

نقشه شماره ۲: کوفه در زمان قیام زید بن علی

نقشه شماره ۲: کوفه در زمان قیام زید بن علی

شماره	تاریخ	واقعه
۱	سه شنبه ۳۰ بهمن ۱۱۲	اعلام حکومت نظامی و جمع کردن و جاس نمودن مردم کوفه توسط حکم بن سلیمان عامل یوسف بن عمر در مسجد
۲	شب چهارشنبه ۱۱۲	خروج زید و یارانش از کوفه
۳	اول صفر ۱۱۲	اولین برخورد نظامی فاسد بن کثیر که از سوی زید بن علی اعلام جهاد به کوفه رفته بود در میان جلالیه و کوفه که به سوادیه و سوادیه بن عباس دیگر و اسیر شد و چون به سوادیه این خبر جویبار شد، او را کتبی زند
۴	◇	زید با یارانش از کوفه خارج شد و از سوی کوفه روانه گردید و کوفه را به زید بن علی و یارانش سپرد و خود را به کوفه رساند
۵	◇	پیروزی بر رکن بن شیب در شهر صومریه جلالیه
۶	◇	زید از کوفه به سمت عراق روانه گردید و در میان کوفه و عراق
۷	◇	دشمنان با دست سربازان خود وارد کوفه شدند
۸	◇	در خانه با دشمنان دیگر و بر قتل عام کردند
۹	◇	زید در کنار مسجد اعظم بر دشمنان پیروز شد و خود را به باب قبل رساند
۱۰	◇	از آنجا که این محله به علت اثر آب به خرابه حکومت در خور احصیت بود آن را به عنوان مقر حکومت خود برگزید
۱۱	◇	پس از این خبر، یاران بن سید را به دارالفرق فرستاد و او نیز شکست خورد و تا مسجد اعظم فرستاده شد
۱۲	◇	این خبر به عباس بن سید را به دارالفرق فرستاد که او نیز شکست خورد و تا مسجد اعظم فرستاده شد
۱۳	◇	این خبر به دیگران رسید و سید را از کوفه شک کرد و او را از کوفه دور کرد
۱۴	◇	این سید با دیگران تجدید نیرو کرد و در مسجد با زید درگیر شد، جنگ بالا گرفت و طوفانی شد که به همین علت این روز را «ایام الشبهه» نامیدند. با وجود صدماتی که بر سید زید وارد شد و فرستاده شد، دشمنان را تا به روز شنبه ۱۱۲ در کوفه نگه داشتند و در آن روز کوفه را به زید بن علی و یارانش سپردند
۱۵	◇	زید را پیش طلبی در مسجد برد و براند و یارانش نیز زید شهید شد
۱۶	◇	جسد را به عباس بردند. آب رود را بستند و بعد از آن زید را در رود انداختند و جسد را به کوفه بردند
۱۷	◇	علاقه از یاران زید که شامه مانده بودند به طبع گشتن جسد را در کوفه گرفتند و بعد از آن زید را به کوفه بردند و سرش را به شام فرستادند
۱۸	◇	جسد او به اقوال متفاوت بین یک تا چهار سال بعد در رود دجله در زمان ولید سورانه شد و خاکسترش را در ناحیه «بیت علقا» نامیدند
۱۹	◇	امروزه زید چهار زیارتگاه در کوفه (محل شهادت، محل دفن اولیه، محل برادر کوفه و محل پاشیدن خاکسترش) و یک زیارتگاه در شهر (محل دفن سر زید) دارد

نقشه شماره ۳: قیام زید بن علی بن الحسین در سال ۱۲۲

